

Відповідно до ст. 2 КПК України, одним із основних завдань кримінального провадження є притягнення винної особи до кримінальної відповідальності в міру своєї вини, чим, насправді, підкреслюється каральна, а не виховна функція кримінальної відповідальності.

В науці кримінального процесу існує правова позиція щодо відокремлення такого особливого виду юридичної відповідальності як ювенальна відповідальність, до якої, у разі вчинення суспільно небезпечного діяння, притягувались би неповнолітні особи, які не є суб'єктами кримінальної відповідальності, а також застосовувались би відповідні виховні заходи.

Чинне законодавство не містить сформульованого поняття суб'єкта, щодо якого можуть бути застосовані примусові заходи виховного характеру, зокрема, у кримінальному провадженні його прийнято наділяти статусом неповнолітнього свідка. Також відсутня окрема стаття, яка б роз'яснювала права та обов'язки такого учасника. Через таку невизначеність виникає плутанина на досудовому розслідуванні та судовому розгляді між свідками та особами, які вчинили суспільно небезпечне діяння.

Права особи, до якої можуть бути застосовані примусові заходи виховного характеру, обмежуються не тільки через те, що в чинному КПК України відсутня стаття з роз'ясненням процесуальних прав, а також через відсутність будь-якої норми, яка б забезпечувала їх. У зв'язку з цим неможливо відстежити чи виконує неповнолітній покладені на нього обов'язки при застосуванні заходів виховного характеру.

Отже, аналізуючи вищевикладене можна зробити такі висновки: необхідно сформулювати загальне поняття суб'єкта, до якого можуть бути застосовані примусові заходи виховного характеру, а саме надати процесуальний статус «малолітнього (неповнолітнього) правопорушника»; доповнити КПК України статтею, яка б роз'яснювала права та обов'язки осіб, до яких можуть бути застосовані примусові заходи виховного характеру, а також необхідність вручення відповідної пам'ятки. Провадження щодо застосування примусових заходів виховного характеру до неповнолітніх, які вчинили суспільно небезпечні діяння до досягнення відповідного віку, з якого може наставати кримінальна відповідальність, має всі ознаки особливого провадження, тому в КПК України необхідно закріпити відповідну главу, яка б регулювала провадження щодо застосування примусових заходів виховного характеру до даної категорії осіб.

Одержано 17.04.2018

УДК 343.983(477)

Ольга Олександрівна МАГДА,

курсант групи Ф1-302 ХНУВС

Науковий керівник: старший викладач кафедри кримінального процесу

та організації досудового слідства факультету № 1 ХНУВС

кандидат юридичних наук Романюк В. В.

ВІЗУАЛЬНЕ СПОСТЕРЕЖЕННЯ ЗА ОСОБОЮ, РІЧЧЮ АБО МІСЦЕМ

Відповідно до ст. 2 Закону України «Про Національну поліцію», головним завданням цього органу є протидія злочинності, яка негативно впливає на діяльність державних органів, економіку, суспільство та розвиток держави взагалі. З цієї метою органи досудового розслідування проводять негласні слідчі (розшукові) дії, найбільш ефективною з яких протягом тривалого періоду залишається візуальне спостереження за особою, річчю або місцем.

Візуальне спостереження за особою, річчю або місцем передбачає втручання в особисте життя людини, право на яке закріплене у ст. 32 Конституції України. Сутність такої дії полягає у планомірному й цілеспрямованому сприйнятті об'єкта працівниками Національної поліції, уміння активно виділяти необхідне, зрозуміле, істотне, враховувати все, що має значення для досягнення мети завдяки гостроті органів почуттів.

Шляхом візуального спостереження за особою, річчю або місцем відбувається збирання доказів про злочини та осіб, що їх вчинили, що фактично є вирішенням тих інформаційних задач, які стоять перед правоохоронними органами, адже інформація, отримана оперативним шляхом, дає можливість не просто проникнути в плани злочинців, а й активно їм протидіяти, а також попереджувати та розкривати злочини, що вчиняються в умовах неочевидності.

Одним з недоліків законодавчого регулювання даної НСРД є відсутність законодавчого визначення понять спостереження та контролю, які за своєю суттю передбачають майже один і той же спосіб проведення дій. Проте, якщо спостереження є однією зі складових частин контролю і передбачає збір даних, то контроль окрім цього передбачає ще й нагляд за кимось або чимось з метою подальшої перевірки. Наступним недоліком є відсутність в нормативно-правових актах чіткого визначення поняття «публічне доступне місце», як таке, де буде проводитися спостереження за особою, місцем або річчю. Як альтернативу, у ч. 2, 3 ст. 267 КПК України законодавець надає дефініцію та перелік публічно недоступних місць, від якого він і пропонує відштовхуватися. Тому у КПК України доцільно ввести конкретне визначення публічно доступного місця, як «місця, де спостереження за особою, річчю або місцем, проводиться без отримання згоди власника, користувача або уповноважених осіб».

Окрім цього, при проведенні візуального спостереження за особою, місцем або річчю використовують встановлені в різних закладах відеосистеми, які фіксують у зоні контролю появу різних об'єктів, предметів спостереження. Встановлюючи їх в публічно доступних місцях, варто пам'ятати, що в зоні відеоспостереження можуть опинитися випадкові люди, тоді як ця НСРД може проводитися лише щодо тієї речі або місця, які зазначені в постанові слідчого, прокурора або ухвалі слідчого судді. Не зважаючи на це, в КПК України відсутнє посилання на можливість випадкового потрапляння сторонніх осіб чи предметів в зону відеоспостереження та не визначений порядок використання відзнятого відеоматеріалу.

Спираючись на вищесказане, робимо висновок, що чинний КПК України значно розширив повноваження осіб, які проводять досудове розслідування, що спрощує та прискорює процедуру розслідування злочинів та забезпечує належне збирання доказової бази. За умови доопрацювання окремих недоліків стосовно законодавчого регулювання візуального

спостереження за особою, місцем або реччю, дана негласна слідча (розшукова) дія може стати ефективним інструментом протидії злочинності та сприятиме вирішенню завдань кримінального судочинства.

Одержано 17.04.2018

УДК 343.1(477)

Сергій Сергійович ЦИРКУЛЕНКО,

слухач магістратури групи Ф1-101м ХНУВС

*Науковий керівник: доцент кафедри кримінального процесу
та організації досудового слідства факультету № 1 ХНУВС
кандидат юридичних наук Кочура О.О.*

ОКРЕМІ ПИТАННЯ ПОЧАТКУ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ, ПОВ'ЯЗАНИХ З ДОРОЖНЬО-ТРАНСПОРТНИМИ ПРИГОДАМИ

Актуальним питанням сучасної України є підвищення безпеки дорожнього руху. Так, відповідно до статистичних даних МВС України щорічно у дорожньо-транспортних пригодах на дорогах України гинуть тисячі людей, і десятки тисяч отримують тілесні ушкодження різного ступеня тяжкості. На жаль, Україна займає лідируючі позиції серед держав за рівнем аварійності на дорогах. Тому вирішення питання забезпечення безпеки дорожнього руху є вкрай актуальним та своєчасним для України. Кримінальні правопорушення пов'язані з дорожньо-транспортними пригодами (далі – ДТП) належать до підслідності органів досудового розслідування Національної поліції України. Слідчий органу досудового розслідування Національної поліції України є службовою особою, уповноваженим в межах компетенції, передбачених чинним КПК України, здійснювати досудове розслідування кримінальних правопорушень. Крім, чинного КПК України, права та обов'язки слідчого закріплені в низці інших чинних нормативно правових актах, зокрема, Закону України «Про Національну поліцію» від 02.07.2015 та у наказі МВС України від 06.07. 2015 № 570 «Про організацію діяльності органів досудового розслідування Національної поліції України», наказі МВС України від 07.07.2017 № 575 «Про затвердження Інструкції з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні». Відповідно до Наказів у слідчих органах територіальних підрозділів призначаються слідчі які спеціалізуються на розслідуванні ДТП. На місце ДТП, унаслідок якої спричинено середньої тяжкості чи тяжкі тілесні ушкодження або загибель людей, для проведення огляду направляється слідчий інспектор-криміналіст, працівники уповноваженого підрозділу Національної поліції у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху. На місці пригоди слідчий доручає інспектору-криміналісту проведення орієнтувального і оглядового фотографування та відеозапису на місці пригоди, а в разі необхідності – вилучення слідів кримінального правопорушення. За участю працівників уповноважених підрозділів Національної поліції у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху та представників дорожніх і комунальних організацій він визначає на місці пригоди стан дорожнього покриття, погодні умови, видимість елементів дороги та конкретної перешкоди, наявність дорожніх умов, які могли стати супутньою або безпосередньою причиною вчинення ДТП; результати виявлення незадовільних дорожніх, погодних або інших умов, що могли стати супутньою або безпосередньою причиною вчинення ДТП; наявні порушення вимог, правил, норм та стандартів, що стосуються забезпечення безпеки дорожнього руху, фіксуються в протоколі огляду місця події, а також оформлюються спільним з представником власника дороги актом у разі виявлення недоліків в утриманні вулиць, доріг, залізничних переїздів або інших дорожніх споруд, що пов'язані з причинами ДТП. Крім цього, він проводить огляд транспортних засобів на місці пригоди за участю інспектора-криміналіста та відповідного спеціаліста, зокрема для визначення їх технічного стану. Також слідчий повинен прийняти рішення про тимчасове затримання і доставляння транспортних засобів для зберігання на спеціальні майданчики чи стоянки; за відсутності заяви про добровільне надання транспортного засобу як речового доказу не пізніше наступного робочого дня за погодженням з прокурором звертається до слідчого судді з клопотанням про арешт транспортного засобу або тимчасовий доступ до транспортного засобу відповідно до чинного КПК України.

Одержано 17.04.2018

УДК 343.102(477)

Юлія Сергіївна ЛІПЕРТ,

курсант групи Ф1-302 ХНУВС

*Науковий керівник: старший викладач кафедри кримінального процесу
та організації досудового слідства факультету № 1 ХНУВС
кандидат юридичних наук Романюк В. В.*

ПРОБЛЕМИ ВЗАЄМОДІЇ СЛІДЧОГО З ОПЕРАТИВНИМИ ПІДРОЗДІЛАМИ

Проблема взаємодії слідчого з оперативним працівником і сьогодні залишається актуальною, оскільки безпосередньо пов'язана із завданням посилення ефективності боротьби зі злочинністю, зниженням криміногенної ситуації в державі та розслідуванням кримінальних правопорушень.

Чинний КПК України, як і попередній не містить визначення терміну «взаємодія», в той же час він застосовується в інших законах, наприклад, Законі України «Про оперативно-розшукову діяльність» (п. 5 ст. 7). Відповідно до тлумачного словника, термін «взаємодія» означає взаємний зв'язок між предметами у дії, а також погодження дій між ким-небудь. В юридичній літературі взаємодія слідчого та оперативного підрозділу розуміється як співпраця невідпорядкованих один